

LEKCIJA 2.3

VJEŽBA

Monokulture uma (šetnja šumom/gradom)

(vježba se zasniva na Paketu odučavanja 1, kreiran od strane Odsjeka za obrazovne studije i Fakulteta za zemljišne i prehrambene sisteme na Univerzitetu Britanske Kolumbije 2020. godine i prilagođen je u svrhu kursa)

Ovo je zadatak koji ćete morati obaviti na otvorenom, po mogućnosti u šumi ili parku, ako su dostupni.

Ova šetnja se sastoji od 3 dijela. Od vas će se tražiti da pročitate odlomak i pogledate niz slika prije šetnje po šumi (link ispod).

Zatim ćete hodati oko 20 minuta, razmišljajući o tome šta tekst i slike govore o monokulturama uma. Kada stignete u prostor u kojem možete sjediti ili mirovati, baviti ćete se pitanjima i uputama iz Dijela B.

Konačno, na povratku ćete se baviti pozivima u Dijelu C. Uradite vježbu na bezbedan način za vas, pažljiv prema drugima. Ovo bi trebalo da traje oko 50 minuta vašeg vremena.

Pregled:

Uobičajeno je naići na perspektivu da su veliki izazovi današnjeg društva uzrokovani nedostatkom obrazovanja. Rečeno nam je (i kažemo jedni drugima), obrazovanje je put iz siromaštva i rodne nejednakosti. Obrazovanje će nam pomoći da razgradimo štetne stereotipe i implicitne predrasude i izbjegnemo neodrživ izbor načina života. Bolja budućnost za sve će se pojaviti samo ako ulažemo u našu djecu, omladinu i mlade odrasle, o čemu svjedoči povećana stopa diplomiranja srednje škole, pohađanja post-srednjoškolskog obrazovanja, završetka osnovnih studija i upisa u postdiplomske škole. Slično tome, kada se raspravlja o tome zašto pojedinci, porodice i zajednice imaju probleme kao što su nesigurnost hrane, ovisnost o supstancama ili beskućništvo, oni s visokim stepenom obrazovanja često počinju opis problema sa: „Kad bi samo znali [_____], onda oni ne bi bili [_____]”.

Ali šta ako je obrazovanje dio problema? Šta ako način na koji „obrazujemo“ našu djecu, omladinu i mlade odrasle zapravo doprinosi i učvršćuje obrasce koji su u osnovi velikih izazova s kojima se danas suočavamo? Ako je naš obrazovni sistem saučesnik u održavanju štete, propisivanje većeg pristupa i uspješnog završetka obrazovnih programa možda nam neće pomoći da prevaziđemo naše probleme. Šta mislite o tome? Šta mislite kako bi vas sadržaj o kojem ste naučili u modulu 1 mogao podržati na vašem putu ka održivijem i pravednijem svijetu?

Dio A: Čitanje + šablon opažanja

uvid/predviđanje/pogled:

Pročitajte sljedeći odlomak iz knjige Vandane Shive (1993.) Monokulture uma:

„Nestanak lokalnog znanja kroz njegovu interakciju sa dominantnim zapadnim znanjem odvija se na više nivoa, kroz mnoge korake. Prvo, lokalno znanje nestaje tako što se jednostavno ne vidi, negiranjem samog njegovog postojanja. To je vrlo lako u dalekom

pogledu globalizirajućeg dominantnog sistema. Zapadni sistemi znanja su generalno posmatrani kao univerzalni. Međutim, dominantan sistem je i lokalni sistem, sa svojom društvenom osnovom u određenoj kulturi, klasi i polu. Ona nije univerzalna u epistemološkom smislu. To je samo globalizirana verzija vrlo lokalne i parohijske tradicije. Izranjajući iz dominantne i kolonizujuće kulture, savremeni sistemi znanja sami koloniziraju.

Nekus znanja i moći inherentan je dominantnom sistemu jer je, kao konceptualni okvir, povezan sa skupom vrijednosti zasnovanih na moći koje su se pojavile s usponom komercijalnog kapitalizma. Ono stvara nejednakosti i dominaciju načinom na koji se takvo znanje generiše i strukturira, načinom na koji se legitimira i delegitimiziraju alternative, te načinom na koji takvo znanje transformira prirodu i društvo. Moć je takođe ugrađena u perspektivu koja posmatra dominantni sistem ne kao globalizovanu lokalnu tradiciju, već kao univerzalnu tradiciju, inherentno superiornu u odnosu na lokalne sisteme. Međutim, dominantni sistem je takođe proizvod određene kulture.

Dominantna naučna saznanja tako stvaraju monokulturu uma tako što nestaju prostor za lokalne alternative, vrlo slično monokulturama uvedenih biljnih sorti koje dovode do pomjeranja i uništavanja lokalne raznolikosti. Dominantno znanje takođe uništava same uslove za postojanje alternativa, slično kao što uvođenje monokultura uništava same uslove za postojanje različitih vrsta.”

Shiva, V. (1993). Monokulture uma: perspektive biodiverziteta i biotehnologije. Palgrave Macmillan.

Nakon što pročitate odlomak, otvorite [ovaj dokument](#) i koristite slike da razmislite o tome kako šablon opažanja u modernim društvima odražava „monokulture uma“.

“Prošetajte ideju” o „monokulturama uma“. Hodajte oko 20 minuta ili dok ne pronađete mjesto (čistinu ili klupu) na kojem se možete baviti materijalom u dijelu B.

Dio B: Gledanje, stvaranje + šablon oslobađanja

1. Pronađite sigurno mjesto gdje možete raditi drugi dio ove vježbe (idealno čistina ili klupa), molimo vas da vodite računa o drugima.

2. Kada pronađete ovo mjesto, zastanite i pogledajte oko sebe. Posmatrajte sve uzorke u vegetaciji oko vas. Kako su povezane različite biljke, životinje i entiteti na ovom mjestu? Koji su obrasci koji proizlaze iz tih odnosa?
3. Počnite skupljati materijale na podu (kamenje, štapove, lišće itd.) i formirajte ih u male gomile na tlu. Dok sakupljate, zapamtite slike i obrasce monokulture u poljoprivredi, preradi hrane, maloprodaji i obrazovanju.
4. Za svako od sljedećih pitanja, napravite liniju s materijalom:
 - *Kakve su veze između Vandane Šive opisa razvoja monokulture uma i modernih pejzaža (i ruralnih i urbanih) u koje smo ugrađeni? Postoje li veze ili je to slučajnost?*
 - *Razmotrite pejzaže koje nastanjujete. Na koji način oni predstavljaju monokulture, kako u kognitivnom tako i u materijalnom obliku? Na koji način, ako ih ima, pružaju otpor?*
 - *Razmotrite svoje putovanje kroz obrazovne sisteme i razmotrite uticaj na vaša uvjerenja o porijeklu, granicama i prirodi znanja? Gdje se nalazi znanje i kako se ocjenjuje? Ko odlučuje?*
 - *Ako zapadni obrazovni sistemi rezultiraju monokulturom uma, koji oblik/tip obrazovnog sistema bi mogao podržati razvoj polikulturalnog uma? Gdje bi se učenje odvijalo? Od, za, sa kim? Kako bi izgledao uspjeh u ovom sistemu?*
 - *Da li je uopšte moguće prekinuti nasilje i štetnost zapadnih načina saznanja kroz rad u zapadnim obrazovnim institucijama?*
 - *Kako biste pozicionirali ovaj kurs na koji ste upisani na osnovu onoga što ste do sada naučili i iskusili? Da li održava stare šablone ili ih prekida?*

Kada budete spremni, napravite korak unazad od linija koje ste kreirali.

Duboko udahnite, a zatim (nježno i sa suosjećanjem) rastavite svoje gomile – razbacujući komade natrag na zemlju.

Dio C: Reflektirajući šablone

David Orr, koji piše o ekološkom obrazovanju, podsjeća nas da većinu štete nanosene planeti čine ljudi koji su prošli visoko obrazovanje, od kojih su mnogi sa doktoratom. Starije starosjedačke zajednice Chewa iz Tanzanije također ukazuju na ovaj problem. Oni su ponovo protumačili akronim PhD: za njih, PhD znači "trajno oštećenje glave". Oni tvrde da je zapadno obrazovanje odgovorno za stvaranje fantazija o odvojenosti i superiornosti koje otuđuju ljude od realnosti međuzavisnosti: obaveza koje imamo prema zemlji, jedni prema drugima i budućim generacijama ljudskih i neljudskih bića. Kažu da ova vrsta obrazovanja sprečava ljude da odrastu i postanu zreli starci za svoju zajednicu.

Na povratku hodajte u tišini u otvorenosti za učenja koja bi vam tihi hod mogao dati. Razmislite o tome kako su epistemička hegemonija (dominacija jednog pogleda/oblika znanja i podređenost svih drugih) i zapadno obrazovanje proširili i ograničili vaše iskustvo svijeta.

Dok hodate, povežite se s načinima na koje smo uvjetovani da se krećemo i razmišljamo. Razmislite kako je put kojim hodate neko unaprijed osmislio i kako su vaši pokreti kurirani

ili definirani tuđim granicama i putevima. Ko se odlučio na ovaj put, sa kojom/čijom dozvolom i pristankom?

Zapišite razmišljanja o ovoj šetnji u svoj lični privatni dnevnik (ne)učenja.

VIŠE NA TEMU I DALJA RAZMIŠLJANJA:

- *Da li je uništavanje uslova za alternativne načine saznanja o postojanju oblik nasilja? Zašto ili zašto ne?*
- *Koji bi mogli biti izazovi i složenosti stvaranja uslova da alternativni načini znanja napreduju u institucijama koje tradicionalno podržavaju monokulturu znanja?*
- *Kako možemo sjediti s paradoksom da naši globalni izazovi zahtijevaju polikulture znanja, ali naša trenutna monokultura ograničava ono što je moguće da znamo i zamislimo? Koja vrsta obrazovanja može pomoći da se ove granice učine opipljivijim i da se gestikuliraju izvan njih, bez pretpostavke da ih možemo nadići?*
- *Možemo li 'naučiti da učimo' drugačije nego što smo socijalizirani da učimo u okviru zapadnog obrazovanja?*

Ako ste znatiželjni o utjecaju hegemonističkog zapadnog obrazovanja na ljude i sisteme širom svijeta, preporučujemo da pogledate dokumentarni film *Školovanje u svijetu* koji je dostupan [ovdje](#).

Izvor fotografije: [American Progress](#), Wikipedia.